

Χάρισμα : μια χάρτινη καρδιά
-Και ο Γιόχαν Χάινριχ Πεσταλότσι-

<<Το παιδί πρέπει να μαθαίνει
με το κεφάλι,
με τα χέρια
και την καρδιά>>.

- Johann Heinrich Pestalozzi

τ. 231 03-02-21 : όλοι μαθητές στην αγάπη...

Κάτι να νιώθουμε, κάτι να σκεφτόμαστε, κάτι να αγαπάμε, κάτι να κάνουμε

Ο Γιόχαν Χάινριχ Πεσταλότσι (Johann Heinrich Pestalozzi) ήταν Ελβετός παιδαγωγός και έγινε γνωστός ως «ο Πατέρας της Σύγχρονης Παιδαγωγικής». Είδε τη διδασκαλία ως θέμα που αξίζει να μελετηθεί από μόνο του. Θεωρούσε ότι έπρεπε να μελετηθεί η μέθοδος και η πρακτική της διδασκαλίας. Προκάλεσε την εκπαίδευση να γίνει ξεχωριστός κλάδος της γνώσης, παράλληλα με την πολιτική και άλλους αναγνωρισμένους τομείς της γνώσης. Εκτός από τη διδασκαλία των παιδιών με τις μεθόδους του, ο Πεσταλότσι δίδαξε και εκπαιδευτικούς ηγέτες της εποχής του, όπως ο [Friedrich Froebel](#), που ήταν ιδρυτής του νηπιαγωγείου. Επίσης, αργότερα επηρέασε και τη [Μοντεσσόρι](#).

Ποια θεωρία μάθησης υποστήριζε;

Ο Πεσταλότσι συνειδητοποίησε ότι πρέπει να λαμβάνεται υπόψη το στάδιο της ανάπτυξης στο οποίο βρίσκεται το παιδί. Αντίθετα με τους συγχρόνους του, ο Πεσταλότσι πίστευε ότι η ζωή για το μικρό παιδί πρέπει να είναι ευτυχισμένη και ελεύθερη. Το να εκπαιδευτεί ένα παιδί στον αυτοέλεγχο πρέπει να γίνει σταδιακά και προσεκτικά.

Ήταν κατά της απομνημόνευσης και της απλής ανάγνωσης από διάφορα κείμενα, όπως συνηθιζόταν στην εποχή του. Αντίθετα, ήθελε να μπορούν τα παιδιά να μάθουν σε ένα λιγότερο περιοριστικό πλαίσιο.

Θέλησε να μάθει τους μαθητές με πρακτική προσέγγιση. Αυτό σημαίνει ότι με δεδομένα εργαλεία και μια απλή επισκόπηση του τι θα ολοκληρώσουν, οι μαθητές θα πρέπει να μπορούν να βρουν έξω και να συγκεντρώσουν πληροφορίες για να βρουν απαντήσεις από μόνοι τους. Τα παιδιά δεν πρέπει να δίνουν απαντήσεις, αλλά αντί αυτού πρέπει να φτάνουν στις απαντήσεις τους. Ο Πεσταλότσι πίστευε ότι χρήσιμο εργαλείο και βάση για τη μάθηση είναι η παρατήρηση.

Μάθηση – παιχνίδι

Πίστευε ότι όταν ένα παιδί το πιέζουμε να μάθει πέρα από το φυσικό του ρυθμό είναι επιβλαβές για το ίδιο. Καθυστερείται η ανάπτυξη του χαρακτήρα του και η ίδια η διαδικασία της μάθησης. Επίσης, θεωρούσε ότι το παιχνίδι είναι φυσικό δώρο. Τα παιδιά έχουν την τάση να παίζουν και προσεγγίζοντας τη μάθηση μέσα από το ελεύθερο παιχνίδι θα οδηγηθούν στην αποτελεσματική εκπαίδευση.

Κεφάλι, χέρια και καρδιά

Ο Πεσταλότσι πίστευε ότι η εκπαίδευση πρέπει να προσεγγίζεται από το παιδιά με ισορροπημένο τρόπο. Το παιδί πρέπει να μαθαίνει «με το κεφάλι, με τα χέρια και την καρδιά».

Πρέπει να υπάρχει αγάπη (καρδιά), γιατί χωρίς αυτήν το κεφάλι και το χέρι δε μπορούν να αναπτυχθούν. Επομένως, θεωρούσε ότι αυτό που χρειάζονται τα παιδιά για να λειτουργήσουν σωστά είναι μία ζεστή ατμόσφαιρα, απορρίπτοντας τη σωματική τιμωρία.

Ποιες θεωρούσε τις πιο σημαντικές γνώσεις

Σύμφωνα με τον Πεσταλότσι η αριθμητική, η γεωγραφία, η επιστήμη, η μουσική, η ζωγραφική, η γλώσσα και η φυσική αγωγή είναι οι πιο σημαντικές γνώσεις και δεξιότητες για τη μάθηση. Για να βοηθήσει τα παιδιά να μάθουν αριθμητική με εύκολο τρόπο, ενθάρρυνε τις μητέρες να αφήσουν τα παιδιά τους να μετρήσουν αντικείμενα που βρίσκονταν στο σπίτι.

Προέτρεπε τα παιδιά να κάνουν περιηγήσεις στις γειτονιές τους κοιτάζοντας το περιβάλλον γύρω τους, παρατηρώντας τη μορφή της γης και τις καιρικές συνθήκες. Έτσι, μελετούσαν πιο εύκολα τη γεωγραφία και την επιστήμη. Υπήρχε μία πρακτική προσέγγιση στη μάθηση.

Επίσης, θεωρούσε τη μουσική σημαντική για τη διαμόρφωση ήθους, καθώς «η μουσική μιλάει στην καρδιά.»

Η ζωγραφική ήταν επίσης πολύ σημαντική, επειδή το σχέδιο αναδεικνύει το ταλέντο ενός παιδιού. Η γλώσσα βοηθούσε

προκειμένου τα παιδιά να εκφράσουν τα συναισθήματα και τις πεποιθήσεις τους. Τέλος, η φυσική αγωγή και η σωματική εκπαίδευση έκανε τα παιδιά πιο ευέλικτα και δυνατά.

Ο ρόλος των γονιών

Ο Πεσταλότσι πίστευε ότι οι γονείς (στην ουσία η μητέρα) έπρεπε να είναι ο πρώτος δάσκαλος του παιδιού. Το σπίτι ήταν το πρώτο και το καλύτερο σχολείο που θα μπορούσε να υπάρχει. Οι γονείς και η ζωή στο σπίτι υποτίθεται ότι είναι ένας κοινωνικός δάσκαλος που διδάσκει στα παιδιά τις φυσικές εμπειρίες που απαιτούνται για την επέκταση των ηθικών, πνευματικών και τεχνικών δυνάμεων του παιδιού μέσα τους.

Οι γονείς έπρεπε να είναι οι πρώτοι δάσκαλοι στη ζωή ενός παιδιού, διότι μέσω αυτών τα παιδιά μαθαίνουν σωστά από το λάθος, αλλιώς θα ήταν δύσκολο για τους δασκάλους του σχολείου να προωθήσουν την εκπαίδευση του παιδιού. Έπρεπε να υπάρχει συνεργασία μεταξύ του σχολείου και του σπιτιού και μεταξύ των γονέων και των εκπαιδευτικών

Ο ρόλος του δασκάλου και η σωματική τιμωρία

Ο Πεσταλότσι πίστευε ότι οι δάσκαλοι έπρεπε να είναι ευγενικοί, ανοιχτοί και χαρούμενοι καθώς και στοργικοί. Οι δάσκαλοι δεν πρέπει να επιβάλουν τις απόψεις και τις ιδέες τους στο παιδί, αλλά να το ενθαρρύνουν. Η μάθηση ήταν βασισμένη στην αγάπη και όχι στο φόβο. Επίκεντρο ήταν τα συμφέροντα και οι ανάγκες του παιδιού. Η συμμετοχή του παιδιού ήταν ενεργή και όχι παθητική.

(Πηγή: <https://www.schooling.gr/article/51/pestalotsi-pateras-tis-syghronis-paidagogikis>) Επιλογή, σύνθεση κειμένων: Κυρ. Περβανάς

Σκέψεις κλεισμένες σε ένα ημερολόγιο

8/12/2020

Μόλις χθες ανακοινώθηκε ότι τα σχολεία θα παραμείνουν κλειστά για ακόμα έναν μήνα. Κι εκεί που έλεγα το δημόσιο σχολείο της επίσημης γνώσης, βαρετό και ταξικό, ήρθε το βάρβαρο τηλε-σχολείο να με κάνει να το πεθυμίσω.

Σήμερα, στο σχολείο (όπου ακόμα πάω κι έρχομαι για να κάνω από εκεί χρήση του τηλε-εξοπλισμού) κατέφθασε ένας πιτσιρίκος με το πατίني του και τη χωρισμένη αλλοδαπή μητέρα του που εργάζεται σε καφενείο... Μερικοί «καθώς πρέπει» θα έπιαναν το ρούχο τους και θα το τίναζαν καθώς θα την έβλεπαν να έρχεται.

Τους έδωσα ασκήσεις για γραφή και ανάγνωση σε φωτοτυπίες, διότι δε διαθέτουν άλλη τεχνολογία.

Ο μικρός, πριν φύγει μου χάρισε μια χάρτινη καρδιά ζωγραφισμένη με μαρκαδόρο. Μισή κόκκινη, μισή μαύρη.

Παντέρμη, μες στη ρευστότητα του κόσμου, κοιτάζω την καρδιά και σκέφτομαι ότι μόνο τα παιδιά τα ξέρουν όλα.

Ό,τι έχουμε είναι μια καρδιά, όλα τα άλλα είναι δανεικά ή κλεμμένα.

Ό,τι πραγματικά μπορούμε να χαρίσουμε είναι η καρδιά μας, αφού είναι το μόνο που μας ανήκει.

Για αυτό η χάρτινη, μαρκαδορένια καρδιά είναι αμύθητης αξίας, γι' αυτούς που κατανοούν πώς λειτουργεί ο κόσμος.

Από την κυρία Τατιάνα Χαλικιά, Δασκάλα Ειδικής Αγωγής, στο Τμήμα Ένταξης του 63^{ου} Δημοτικού Σχολείου Αθηνών.

Ευχαριστώ πολύ, κα Τατιάνα για το μοίρασμα αυτό!

Ο συνάδελφος, συμφοιτητής και φίλος από τα φοιτητικά μας χρόνια (από Τότε που η καρδιά βόλταρε στη γνώση και στην ελευθερία -κι είχε χίλια χρώματα...) Κυριάκος Περβανάς